

Nr 322.

Av herr **Nordström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.

Bland de bestämmelser i Kungl. Maj:ts förslag till lag om allmän pensionsförsäkring, vilka icke böra av Riksdagen oförändrade godkännas, räknar jag för min del bestämmelserna i §§ 14—17 angående debitering, uppbörd, indrivning och redovisning av pensionsavgifterna.

Departementschefen har i denna del i huvudsak följt kommitténs förslag, ehuru mot detsamma riktats ett flertal, enligt mitt förmenande, berättigade anmärkningar (se den kungl. propositionen bilaga E. sidd. 111—120).

Vad först beträffar bestämmelserna i § 15 angående kommunernas ansvarsskyldighet för de av de avgiftspliktige ej inbetalda grundavgifterna å tre kronor vore väl därom ej så mycket att säga, om kommunen eller den avgiftspliktige vid inträdande invaliditet för denne finge den avgiftspension, som svarar mot dylik av kommunen inbetald restans. Men att såväl kommuner som enskild skall enligt det föreliggande förslaget icke komma att erhålla någon valuta för dessa inbetalningar, förefaller mig vara obilligt.

Det kan tänkas fall, då en kommun för flera tiotal av inom kommunen mantalsskrivna får under ett flertal av år inbetala dessa grundavgifter, utan att sedan kunna utkräva sin fordran av den avgiftspliktige, och sedan ändock måste dra försorg om denne vid inträdande invaliditet.

Och även om personen i fråga inom 7—8 år skulle kunna inbetala vad kommunen förskotterat, så komma nog de flesta kommuner i det längsta att dra sig för att utkräva dessa belopp, när den betalande i allt fall ej erhåller mot den inbetalda avgiften svarande avgiftspension.

Jag anser därför, att antingen bör stadgandet om kommunernas ansvarighet för grundavgifterna ur förslaget utgå, eller också ordet

»icke» i 15 § 5 punktens sista sats utgå, varigenom pensionär skulle tillförsäkras rätt till avgiftspension för det belopp som av kommunerna vid restans förskotteras.

Men jag ifrågasätter därjämte om icke hela det i §§ 14—17 föreslagna debiterings- och uppbördssystemet bör omläggas.

Vad först beträffar bestämmelserna, att grundavgiften i regel skall upptagas inom och genom kommunerna, under det att de därutöver utgående avgifterna å tio och fem kronor skola uppföras å kronodebetsdelarna, och väl i de flesta fall erläggas i samband med kronouppbörden, så kan jag ej fatta det — enligt departementschefens uttalande å sid. 148 i den kungl. propositionen — praktiska i en dylik anordning med dubbel uppbörd av för övrigt ensartade avgifter.

Det blir icke nog med att befolkningen får en ny »skatt», utan den skall till på köpet utkrävas av tvenne myndigheter på olika platser och olika tider.

Därtill blir det ju ett betydande merarbete för såväl krono- som kommunaluppbördsverk och jämväl för taxeringsmyndigheterna.

Beträffande själva uppgörandet av längderna, som måste ligga till grund för uppbörden, synes det mig vara enklare och naturligare, att dessa uppgöras av den lokala pensionsmyndigheten än av häradsskrivare och taxeringsnämnd efter införskaffande av upplysningar — just från pensionsnämnden.

Likaledes bör debitering, uppbörd, indrivning av restanser (med handräckning från kronobetjäning) och redovisning verkställas av den lokala pensionsmyndigheten.

Men det som för mig framstår som det tyngst vägande skälet *mot* de i nämnda §§ föreslagna bestämmelserna är dock att de utgående pensionsavgifterna härigenom få karaktären av skatt i stället för pensionsavgift; framförallt vid bristande inbetalningar, men även i de fall då de erläggas inom behörig tid.

Visserligen har departementschefen ur förslaget strukit kommitténs stadgande att »vad å kronodebetsedel inflyter anses i första hand gälla därå upptagen pensionsavgift», och i stället infört en bestämmelse om att »å kronodebetsedel uppförd pensionsavgift må kunna av avgiftspliktig särskilt erläggas etc». Men jag hyser ändå den farhågan, att för mången av dem, som hitintills lyckats erlagga sin kronoskatt i behörig tid, skall detta »påbröd» på skattesedeln av fem eller tio kronor verka dithän, att de ej mäktat inbetala sin skatt, utan komma bland de resterande och därigenom mista sin medborgarrätt. Framförallt blir detta fallet för

säsongarbetare, som vid tiden för kronouppbörderna stå utan inkomst och sysselsättning.

Och likadant blir förhållandet för de med små inkomster och i fattiga omständigheter varande personer, vilka hitintills lyckats klara sin lilla kommunalskatt på femtio öre eller en krona (personlig avgift), när nu vid sidan av dessa på debetsedeln kommer tre, sex kanske nio kronor, (avgift för sig själv, hustru och i många fall avgiftspliktiga döttrar, som ännu vistas i hemmet utan egen inkomst). Även här kommer medborgarrätten att gå förlorad, om ej vid sidan av de tre, sex eller nio kronor femtioöringen eller kronan erlägges. Ty i de flesta fall kommer helt naturligt uppbörderna av avgifterna att ske i samband med krono- och kommunaluppbörderna. Och de nya avgifterna komma att på detta sätt — låt vara indirekt — verka som skatt. Om däremot uppbörderna förrättades av pensionsnämnderna, kunde uppbördsmötena läggas vid för de avgiftspliktiga mera lämpliga tider än kommunaluppbörderna tidigt på våren och kronouppbörderna sent på hösten, och åtminstone två uppbördsmöten hållas.

Jag kan ej tro annat, än att genom att lägga såväl uppgörande av uppbördslängd som uppbörd och indrivning hos en och samma myndighet — pensionsnämnden — olägenheterna genom detta mångskriveri och detta anlåtande av ett flertal debiterings- och uppbördsmyndigheter skulle bortfalla, och framförallt denna karaktär av skatt över avgifterna med därmed följande konsekvenser helt undvikas.

Att ett dylikt fristående, i pensionsnämndernas hand lagt, uppbördssystem komme att draga avsevärda kostnader är jag visst icke blind för, men dessa kostnader borde ej behöva överstiga de ersättningar, som jämväl med ett dubbeluppbördssystem som det av kommittén föreslagna måste utgå till taxeringsnämnder, krono- och kommunaluppbördssverk.

Utan att äga tid att närmare och grundligare motivera mitt förslag eller att låta sakkunnig person utarbета i överensstämmelse med min uppfattning lydande lagtext dristar jag mig vördsamt att hemställa:

att Riksdagen måtte besluta att §§ 14—17 i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till lag om allmän pensionsförsäkring skall hava följande lydelse:

14 §.

Den avgift, som skall av envar avgiftspliktig erläggas, uppbäres av pensionsnämnden inom det pen-

sionsdistrikt, vartill den kommun hör, där den avgiftspliktige är mantalsskriven.

15 §.

För det i 14 § omförmälda ändamål skall varje år, sedan mantalslängden för kommunen blivit i stadgad ordning justerad, avskrift av densamma, evad den rör personer mellan 16—67 år, genom vederbörande mantalsskrivningsförrättare tillställas pensionsnämnden inom det pensionsdistrikt, vartill kommunen hör.

Likaledes skall för samma ändamål avskrift av taxeringslängden av vederbörande taxeringsnämnds ordförande tillställas pensionsnämnden.

När dessa längder kommit pensionsnämnden tillhanda uppgör nämnden kommunvis en förteckning över samtliga personer, som vid årets början uppnått femton men icke sextiosex år.

I förteckningen, som uppgöres enligt fastställt formulär, angives för varje person namn, födelseår och dag, civilstånd, yrke samt bostad.

Sedan förteckningen uppgjorts, beslutar nämnden med ledning av föregående års förteckning och på grund av de upplysningar och i övrigt kända förhållanden, som föreligga, för varje i förteckningen uppförd person, huruvida och till vilket belopp avgiftsplikt för året må åligga honom, varom anteckning göres i förteckningen.

Denna förteckning hålles därefter för allmänheten tillgänglig under tiden från och med 1 till och med 10 juli å ställe, som minst fjorton dagar förut kungöres på sätt som för allmänna kungörelser finnes föreskrivet. Härigenom skall envar som vederbör anses hava erhållit del av förteckningens innehåll.

Efter tillställande till envar avgiftspliktig av debetsedel, hålles härpå uppbördsmöte med de avgiftspliktige före utgången av augusti månad samma år. Med dem, som vid detta tillfälle ej erlagga dem påförda avgifter, liksom jämväl med dem, som ej erlagga sådana till sitt fulla belopp, hålles förnyat uppbördsmöte före utgången av oktober månad. Därefter resterande

uppföres på restlängd, vilken överlämnas till kronofogde för verkställande av indrivning.

16 §.

De erlagda avgifterna redovisas och inbetalas efter varje uppbördsmöte till den i 12 § omnämnda fonden. Den ovannämnda förteckningen, försedd med uppgift om den avgift eller del därav, som av avgiftspliktig erlagts, jämte de medel, som av kronobetjäning indrivits, insändes senast före utgången av juni månad påföljande år till pensionsstyrelsen.

Närmare bestämmelser angående tid och sätt för ovan föreskrivna redovisning och inbetalning till den i 12 § omnämnda fonden meddelas av Konungen.

Pensionsavgift, varom i 14 § sägs, må ej erläggas ej heller utsökas, sedan sex månader förflutit efter utgången av det år, under vilket avgiften blivit påford. Har sådan avgift allenast till en del av sitt belopp erlagts eller indrivits, tages jämväl den del i beräkning vid bestämmande av pensions belopp enligt 6 § första stycket.

17 §.

Ändring i pensionsnämnds beslut enligt 15 § må av enskild sakägare ävensom av kommun samt av ombud, varom i 27 § förmäles, sökas genom besvär hos pensionsstyrelsen inom utgången av juli månad och inlämnas till pensionsnämnden, vilken jämte eget yttrande har att till pensionsstyrelsen skyndsammast desamma inlämna. Har pensionsavgift blivit den klagande påford, är han ändock skyldig att erlagga avgiftsbeloppet med rätt att återfå, vad han finnes hava för mycket erlagt.

Menar någon — — — — efterrättelse. (Lika med Kungl. Maj:ts förslag 17 § sista stycket.)

Om detta yrkande ej bifalles, hemställs, att Riksdagen måtte besluta att ur lagen låta utgå stadgandet om kommunernas ansvarsskyldighet för grundavgifterna, eller eventuellt ordet »icke» i 15 § femte styckets sista sats måtte utgå.

Om mitt yrkande i första punkten härovan beaktas, torde utskottet vidtaga de förändringar i föreslagen lagtext, som kunna vara påkallade.

Stockholm den 15 april 1913.

H. E. Nordström.

Nr 323.

Av herr **Pettersson** i Södertelje, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 176 har äskats ett anslag för år 1914 av 4,650,000 kronor för genomförande av en allmän pensionsförsäkring. Emellertid hava inom Riksdagens bägge kamrar väckts ett flertal motioner med yrkanden dels om mer eller mindre vittgående förändringar i det kungliga förslaget, dels ock om avslag därå. Den möjligheten är följaktligen icke alldeles utesluten, att något definitivt beslut i pensionsförsäkringsfrågan icke i år fattas av Riksdagen. Vid sådant förhållande synes det dock vara önskvärt, att i allt fall redan nu åtgärder vidtagas i syfte att ekonomiskt underlätta den blivande pensionsförsäkringens genomförande.

På grund härav får jag föreslå,

att Riksdagen måtte, för den händelse att Kungl. Maj:ts proposition nr 126 med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m. icke skulle av Riksdagen bifallas, till den s. k. arbetareförsäkringsfonden avsätta det belopp om 4,650,000 kronor, som Kungl. Maj:t i propositionen nr 176 av Riksdagen äskat för pensionsförsäkringens genomförande.

Stockholm den 15 april 1913.

Jakob Pettersson.